

24.09.2021r.

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Autor rozprawy : mgr Łukasz Storch

Promotor rozprawy: prof. dr. hab. Barbara Kromolicka

Promotor pomocniczy: dr Paweł Popek

Tytuł rozprawy doktorskiej: „Wolontariat w resocjalizacji wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych”.

Przedmiotem dociekań poznawczych w dysertacji było zbadanie zastosowania i wykorzystania wolontariatu w resocjalizacji wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Biorąc po uwagę cele i przebieg procesu resocjalizacji oraz wiedzę o zaangażowaniu w wolontariat, można odnaleźć wspólną płaszczyznę kształtowania postaw prospołecznych, co wpisuje się w metodykę oddziaływań resocjalizacyjnych. Przeprowadzonym badaniom, przyświecały cele poznawcze, jak poznanie znaczeń przypisywanych wolontariatowi, procedur i sposobów organizowania wolontariatu, walorów przypisywanych wolontariatowi, efektów i ograniczeń stosowania wolontariatu w resocjalizacji młodzieży niedostosowanej społecznie umieszczonej w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych.

Pozwoliło to na wyłonienie problemu badawczego, który stanowi pytanie: Jak organizowany jest wolontariat w resocjalizacji wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych z perspektywy jego uwarunkowań? Następnie, na potrzeby przeprowadzania badania, wyodrębniono obszary zmiennych badawczych, na które składały się pytania o wiedzę o wolontariacie; procedury i sposoby organizowania wolontariatu; stosunek do wolontariatu; walory jakie są przypisywane wolontariatowi, na które składały się wartości i korzyści; efekty i ograniczenia wolontariatu w resocjalizacji młodzieży niedostosowanej społecznie, o co zapytano wychowawców, wychowanków i wychowanki młodzieżowych ośrodków wychowawczych w kwestionariuszu ankiety.

W strukturze pracy wyróżniono cztery rozdziały. W rozdziale pierwszym znalazły się zagadnienia teoretyczne obejmujące wolontariat w procesie resocjalizacji młodzieży, problematyka młodzieży niedostosowanej społecznie, fenomen wolontariatu, opis młodzieżowych ośrodków wychowawczych (MOW) oraz teorie uzasadniające znaczenie społecznego oddziaływania w rozwoju człowieka. Rozdział drugi zawiera zarys metodologii badań własnych, w którym ujęto problematykę paradygmatu badań własnych oraz opis

przedmiotu i celów badań. Ponadto sformułowano problemy badawcze, dokonano operacjonalizacji badanych zmiennych, przybliżono metodę, technikę i narzędzia badawcze oraz przedstawiono teren i organizację badań, po czym dokonano charakterystyki grupy badanej. W rozdziale trzecim przedstawiono wyniki badań własnych dotyczących wykorzystania wolontariatu w procesie resocjalizacji wychowanków MOW, oraz ich analizę. Dopełnienie stanowi rozdział czwarty, w którym bazując na wyłonionych obszarach aktywności w wolontariacie, przedstawiono wybrane działania wolontariackie w MOW. Całość opracowania kończy podsumowanie, w którym zawarto wnioski z badań oraz postulaty pedagogiczne istotne z perspektywy doskonalenia pola praktyki pedagogicznej w procesie resocjalizacji.

Widoczny wpływ wolontariatu na postawy podopiecznych i jednocześnie pozytywny społeczny odbiór tych działań przekłada się na postrzeganie wolontariatu poprzez jego walory, co pokrywa się z działalnością resocjalizacyjną. A w swych założeniach proces resocjalizacji posiada walory pomocniczości i służby drugiemu człowiekowi, przez co wolontariat idealnie komponuje się z przestrzenią pedagogiczną dotyczącą resocjalizacji nieletnich. Takie spojrzenie na siły społeczne lokuje się bardzo blisko problematyki oddziaływań resocjalizacyjnych, jakie są prowadzone w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych. Skupiają się one na ukierunkowaniu młodzieży niedostosowanej społecznie do dokonywania wyborów własnego udziału w życiu społecznym, kreowania prospołecznych wartości i wzorców przejętych w społeczeństwie. Powrót do społecznie akceptowanych wzorców, przez ich powielanie w życiu, na gruncie resocjalizacji, co stanowi dla młodego człowieka okazję „powrotu” do poprawnego funkcjonowania i życia zgodnego z zasadami współżycia społecznego. W przypadku młodych ludzi, którzy podjęli decyzję o przystąpieniu do wolontariatu, wartości takie jak altruizm, potrzeba pomocy innym, wzajemności i solidarności rodzą dodatkowe, indywidualne doświadczenia rozbudzające „pragnienie bycia potrzebnym”, motywujące do upatrywania w wolontariacie szansy na lepsze, szczęśliwe życie.

Słowa kluczowe: resocjalizacja, wolontariat, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, resilience, altruizm, środowisko wychowania, społeczeństwo obywatelskie, pedagogika resocjalizacyjna.

24.09.2021r.

SUMMARY OF THE DOCTORAL DISSERTATION

The author of the dissertation: mgr Łukasz Storch

Dissertation supervisor: prof. dr. hab. Barbara Kromolicka

Auxiliary supervisor: dr Paweł Popek

The title of the doctoral dissertation: "Volunteering in the rehabilitation of wards in youth educational centers".

The subject of cognitive research in the dissertation was to examine the application and use of volunteering in the rehabilitation of wards in youth educational centers. According the goals and course of the rehabilitation process and the knowledge about volunteering, you can find a common ground for shaping pro-social attitudes, which is part of the methodology of social rehabilitation interactions. The conducted research was guided by cognitive goals, such as learning about the meanings attributed to volunteering, procedures and methods of organizing volunteering, values attributed to volunteering, the effects and limitations of the use of volunteering in the rehabilitation of socially maladjusted youth placed in youth educational centers.

This allowed to select a research problem, which poses the question: How is volunteering organized in the rehabilitation of charges of youth educational centers from the perspective of its determinants? Then, for the purposes of conducting the study, the areas of research variables were distinguished, which consisted of questions about knowledge about volunteering; procedures and methods of organizing volunteering; attitude towards volunteering; values that are attributed to volunteering, which consist of values and benefits; the effects and limitations of voluntary work in the social rehabilitation of socially maladjusted youth, about which educators, charges and charges of youth educational centers were asked in the questionnaire.

Four chapters have been distinguished in the structure of the work. The first chapter contains theoretical issues including volunteering in the process of social rehabilitation, the problem of socially maladjusted youth, the phenomenon of volunteering, a description of youth educational centers and theories justifying the importance of social impact in human development. The second chapter contains an outline of the methodology of own research, in which the issues of the paradigm of own research as well as a description of the subject and objectives of the research are presented. In addition, the research problems were formulated,

the researched variables were operationalized, the method, technique and research tools were introduced, the area and organization of the research were presented, and the study group was characterized. The third chapter presents the results of own research on the use of volunteering in the process of social rehabilitation of MOW charges and their analysis. The fourth chapter is complementary, in which, based on the selected areas of voluntary activity, selected voluntary activities at MOW are presented. The whole study ends with a summary, which contains conclusions from the research and pedagogical postulates important from the perspective of improving the field of pedagogical practice in the process of social rehabilitation.

The visible impact of volunteering on the attitudes of charges and, at the same time, a positive social perception of these activities translates into the perception of volunteering through its advantages, which coincides with social rehabilitation activities. And in its assumptions, the process of social rehabilitation has the values of subsidiarity and service to other people, thanks to which volunteering fits perfectly with the pedagogical space regarding the rehabilitation of minors. Such a look at social forces is very close to the issue of social rehabilitation interactions that are carried out in youth educational centers. They focus on directing socially maladjusted youth to make choices about their own participation in social life, creating pro-social values and patterns adopted in society. Return to socially accepted patterns, through their reproduction in life, on the basis of rehabilitation, which is an opportunity for a young person to "return" to proper functioning and life in accordance with the principles of social coexistence. In the case of young people who have decided to volunteer, values such as altruism, the need to help others, reciprocity and solidarity generate additional, individual experiences arousing the "desire to be needed", motivating to see volunteering as a chance for a better, happy life.

Keywords: social rehabilitation, volunteering, youth educational centers, resilience, altruism, educational environment, civil society, rehabilitation pedagogy.